

tis. **H**isus quidē sui vobis in virtute dei: et verbo veri-
 tatis: vos autē aberrastis: et me plus quā ego p̄dicauerim vo-
 bis deū v̄m fecistis: hoc itaq; b̄ficiū meū amifistis. **H**ec
 ille. **Q**ui his et h̄m̄oi ineptijs et blasphemijs **Alchoran** su-
 um totalit̄ venenauit. **E**t licet aliq; de x̄po vera asserat:
 plura t̄m̄ falsa et ridicula interferit. **N**ec vllā baptismi: aut
 penitentie: aut sacrificij: aut alterius salutaris sacramēti
 mentionē facit: q; nullus prior hereticus fecit. **O**b qd̄ po-
 tius infidelis et ethnicus dici cōuenit q̄ hereticus. **N**am
 hec heresis: siue infidelitas p̄mo p̄ **Arriuz** seminata fuit: q̄
 licet **Jesū x̄pm** deū negaret: et creaturā esse assereret: alia
 tamen ecclie sacramēta: seu cerimonias obf̄uabat. **S**ecū-
 do p̄ istū **Doameth** puecta: qui x̄pm deū: aut dei filium
 negat: omniaq; sacramenta abiicit. **U**ltimo p̄ antex̄pm:
 qui nō modo illū deū v̄l dei filiū negabit: sed nec etiā bo-
 nū hominē fuisse asserēdo ex toto cōplebit̄. **N**ā q; hec ex
 demone infidelitas manifeste processerit: ex ipsius demo-
 nis verbis que hic ad litterā libro suo inseruit clarissime
 monstrari p̄t. **A**it em̄ **Augustinus** xvij. de ciuitate dei.
Porphiriū p̄m postq; a xp̄ianitate misfabilis apostota-
 uit in libris quos contra christianos edidit retulisse: q;
 oracula deorum consuluerit: et de christo quid esset inter-
 rogauerit. **R**esponsum vero a demonib; fuisse: q; x̄ps bo-
 nus quidē vir fuerit: sed discipulos eius grauiter peccas-
 se: qui ei diuinitatē ascribētes: rē quā ipse de se nō dix-
 rat confinxissent. **Q**ue sentētia plib; in locis: et eisdem fe-
 re v̄bis in suo **Alchorano** repitur. **C**urauit itaq; sup om-
 nia demon: ne diuinitas que maxime saluat homines in
 ipso crederet̄: vt plene **Augustin;** xvij. et xix. libro de ci-
 uitate dei: et libro p̄mo de consensu euāgelistaz ostendit.
Ex quibus libris si diligent̄ inspexeris: manifeste recollig-
 ges demonē eo tpe tēptasse: aut hoc p̄ficere machinatum
 fuisse: ne scilicet x̄ps ip̄e aut de; aut ver; dei fili; crederet̄.

Doameth.
Antex̄p̄s.

Augustin;
Porphiri;

**Refutatiōes argumētorum q̄ cōtra hu-
 ius t̄pis martyr̄ium fieri solent. Ca. xi.**
Quonia aliq; martyr̄y opa mēte p̄prehēdere nō

valētes inutilē ip̄m hodiernis tporibus friuolis aliq̄bus
xbis mōstrā: ⁊ quartū maxie gradū (quē vt oīm p̄fectis
simū: minus illi cape possūt) impūgnare conant: decreuis
mus ne q̄s scrupul^o illūinatis mētib⁹ obstare possit clarissi
me ostēdere: martyriū hoc tpe maxime necessariū eē. Et
q̄ ad illud bona: ⁊ specialius ad quartū ipsius gradū me
rito p̄sequatur: vt nō inutilē vt illi dicūt: quod supremuz
est putent mōstrare. **A**unt em̄ ex eo martyriū tps nō esse:
q̄ nulla est cōtra xp̄ianos p̄secutio quo tpe et nō alio xp̄i
martyres testimoniū deposuerūt. **S**imilit̄ sp̄ote ad infi
deles accedere: ⁊ vltro se in agone p̄ certamine offerre:
nisi agonis fructū yberrimū videat viro sancto nō cōue
nit. **S**ic **P**aulus ap̄l's sapiēter se in damasco ciuitate peri
culo abstulit: q̄n lucrū ex suo agone minimū vel nullum
deuenire p̄sperit. **E**t cū apud ephesū lucrū q̄ plurimum
esse cognouerit: vltro se periculū offerre nō dubitauit. **A**
nūc qualē ex hac tua sp̄otanea cōfessiōe posse fructuz p̄
uenire discernis: cū p̄fidissimi illi ac ceci: q̄n te occiderit
vix vltra canē se occidisse putabūt: a suis p̄cipue sp̄iali
bus moniti: q̄ paradisus ill' ⁊ oīm cōcedat peccatorū re
missio: qui centū ad min⁹ ex christianis necauerint: **P**re
terea ex alio multiplici quis videtur ad huiusmodi sp̄o
taneam confessionem accedere: cum nulla ad proximum
predicatio: seu charitatuua precedat instructio. **N**on eniz
alicui christiano: vel minimum quicq̄s contra illozum in
fidelium legem loqui permittitur: tunc enī aut statim in
terficiunt: aut christum quisquis fuerit ille negare cogi
tur. **E**t huiusmodi predicatio apostoloruz ac aliorū mar
tyrum antiquorū principalis extitit causa. **A**mplius non
ad martyrium viri illi accedere: sed ad mortem certam se
videntur exponere: cum vt diximus sciant ex certo q̄ cuz
quid etiam paruum contra illozum legem predixerint:
christum vel negare cogunt: vel ineuitabili morte ple
ctuntur: quod nō solum christianorum doctores: sed an
tiquorum philosophorum clamauerunt meliores.

Et si ad hec in exemplū antiquos martyres ducis: quoz
multitudo ingens et qui perfectiores sunt putati: sponte
martyrio se dederunt. **R**eplicant hi: hoc illo tempore le-
gittime fieri potuisse: qm̄ sciebant martyres illi: christi-
anos quotidie et vbiq; disquiri: et si vno die celari conti-
gisset alio possent in die reperiri. **I**deo vt iā martyrio di-
cati: causa aliqua etiā parua impellente: se sponte offer-
re non dubitabant: vt vel p̄mi alicui⁹ misericordia mo-
ti: q̄ p̄pter fidem illum torqueri cōtingeret. **E**t eiusdē ip-
si se fidei et p̄fessionis christianos cognoscerent: et ipsum
lacerari et se quiescere viderent: cōpunctione ducti in eā
sententiā se inferre nō recusabant: vt supra de **G**orgonio
scripsimus et **D**irotheo. **S**eu christi cōtumelias alij ferre
nō valentes zelo ducti: vt blasphemantes illos pro posse
increparent: periculis et martyrio se fortiter inferebāt: vt
Katherina: **G**eorgius et plures alij fuere. **S**ed nūc vt il-
li loquūt: nō sunt h̄m̄oi p̄secutiones: nō querunt christia-
ni vt negare christū compellant: sed inter ipsos infideles
cōuersant plures q̄ pacifice et iocunde cum familijs suis
viuūt. **Q**uare cōcludentes hi dicere cōsueuerūt: **Q**uic
sta in domo tua q̄tum tibi p̄mittit deus: sectare iusticiam
et cetera opera misericordie: cōsolare patrē ⁊ matrē q̄ te
genuerunt. **N**utri in lege christi filios si habes: et vxorē:
nec te istis sup̄sitionibus implica. **C**lericus es secularis:
opare religiose: rege vt bonus pastor ecclesiā tuā: ⁊ mar-
tyriū grande subibis. **S**i vero religiosum sub regule p̄f-
sione te esse contingat magnū certe martyriuz depones:
si paupertatē quā es p̄fessus simplici corde amabis: si ca-
stum in omnibus te exhibebis: si obediētā iocūde et cuz
facilitate portabis: hec te martyre faciēt: hec te ferent ad
astra: hec tibi coronas purpureas geminabūt: quas dan-
das tpe p̄secutiōis martyrib⁹ suis doctores nr̄i p̄dicunt.
Et sic h̄m̄oi ac similib⁹ verbis: rem s̄ctissimā ⁊ tpe isto ne-
cessariā: deo q̄ maxie acceptabilē p̄fudisse credūt. **Q**ue
vt friuola nec alicui⁹ p̄deris clare cognoscas: reuocādū

Gorgonius.

Dirotheus.

Katherina.

Georgius.

est ad memoriã q̄ supra tetigim⁹: q̄ x̄ps p̄mo eccliam dei
suo sãguine acq̄siuit vt ait **Paul⁹** in actib⁹ ap̄loꝝ: loq̄ns
in **Bileto** ad maiores natu ecclie ephesi. **Et** ad illi⁹ imi-
tationē q̄ sanguine martyꝝ maxie aucta ⁊ sustētata fue-
rit vt certa nos docuit experientia. **Et Lactãtius** pluri-
bus in locis has cōtrarietates ⁊ bella xp̄iane virtuti ⁊ ex-
ercitio plurimū cōueniētia esse demōstrat. **Et** manifesta
interim videamus exempla: q̄ data ecclesijs vndiq̄ pace
in pluribus ociuz ⁊ inertia successit: ⁊ ad hoc vsq̄ pueni-
mus: q̄ infideles succreuerint ⁊ maximã mundi p̄tē occu-
pauerint: pereat quotidie fides: hoc est creditiū nume-
rus: nec est qui velit succurrere. **Nolūt** armis p̄ncipes se-
culares: nolūt alijs charitate bellare. **Nolum⁹** p̄sare q̄ si-
cut martyꝝ potissimū sãguine fides n̄ra creuerit auctaq̄
fuerit ⁊ sustētata: q̄ simili ratiōe nūc deficiēs reparari pos-
set. **Sed** arguūt: martyꝝ t̄pus nō esse: cū nulla sit p̄secu-
tio: quã nos tamē martiaz eē ostēdem⁹: piculosioremq̄ q̄
vsq̄ ad horū infideliū t̄pa antiquitus fuerit. **Nec** mōstra-
re difficile putam⁹. **Tribus** etenim modis p̄secutiōes in
xp̄ianos ab infidelib⁹ fieri posse deprēdim⁹. **Aut** em̄ p̄se-
cutio illa corpis dominiū solū q̄rit: aut solã anime victo-
riã: aut aīam p̄ndie sue: vna cū corpe totalit̄ s̄bigere in-
tendit. **Et** licet infidelib⁹ q̄ maximã nūc orbis p̄tē possi-
dent: animas xp̄ianozū et corpora ad eoz infidelitatē vt
plurimū cōducere querant: his tñ trib⁹ vijs p̄secq̄ p̄posse
nō cessant. **Tūc** ei solū xp̄ianozū corpa p̄sequunt: qñ illos
gladio ⁊ potētia subiger̄ conāt. **Nec** religionē attēdētes
dūmō p̄ tūc tributū capiāt ⁊ t̄palit̄ d̄ficiēt: religionē sua
viuere p̄mittūt vt **Armenia** maior ⁊ minor ab infidelib⁹ s̄b
acte tributū soluūt: ⁊ cerimōias ac religionē suã ille de-
gētes xp̄iano saltē noīe obfuaūt. **At** in **Europe** p̄tib⁹ ne-
dū q̄ religiōe n̄ra xp̄ianos viuere p̄mittāt: verū subacta
vrbe illoꝝ claudunt ecclias: nec publice aliq̄d celebrare
patiūt vt testis ē **grecia** ⁊ **datia** q̄ illoꝝ potestati s̄bdunt̄
Et vt magna p̄s asie et africe ostēdit: nulla eoz d̄nio sub

Lactãtius.

igitur ciuitas: quādo pauco in tpe tota fīdēlis fiat. **Q**ue
psecutio antiquit⁹ nō fuit cū omīs fere mūdus ditiōi ro-
mane subditus esset: quo in tpe mirabilē martyrio fides
nra creuit. **N**isi hoc gothozuz tpe ⁊ yuādoloꝝ etiā fuisse
dicamus. **I**nstat ⁊ cōtra solā animā psecutio: qm̄ illā infī-
deles occidere: hoc est: ad eoz p̄fidiā viuēte corpore cō-
ducere satagūt: que psecutio sola p̄tra xp̄ianos antiq̄s tē-
poribus fuit: ⁊ q̄to magis inualefcebat (vt ait **L**actāti⁹)
tanto maior credētū numer⁹ resultabat. **S**ed hoc in tpe
fortissime nos psequit: vt nō solū dulcib⁹ illecebris: ⁊ lar-
ga licētia (qual nec int̄ romanos gētiles fuit) s̄bditos sibi
xp̄ianos vl̄ suos pessimi infīdeles seducant sed a remotis
xp̄ianoꝝ ptib⁹: plures quos fortissimos credidissē phdo-
loꝝ aliq̄m traxerūt: vt corpis v̄oluptatib⁹ illecti: ad illos
accedētes: xp̄m suū dñm negare nō formidēt: quotidieq̄
aliq̄ negēt: ⁊ illoꝝ legi ingrati se s̄bditos p̄fiteñt. **M**agna
est hec psecutio: nec ob maiorē ad heremū **P**aul⁹ here-
mita p̄mus aufugit. **E**st nanq̄ p̄na ad voluptates omnes
hominis natura: que nisi v̄tutibus alijs: ⁊ fidē firma solide-
tur: labit ⁊ discurret: vt id clarissimi poete verū videatur
dicentis: q̄ nisi quecunq̄ maxia vi teneant: **I**n pei⁹ ruere
ac retro sub lassa referri. **N**ō alter q̄ qui aduerso vix flu-
mine lembū **R**emigijs subijt: si brachia forte relaxat. **A**t-
q̄ illū in preceps prono rapit alpheus amni. **I**deo talia
Moameth subtilit̄ cōsiderās: scripsit in **A**lchoran. ca. xiiij.
Grauioris hostilitatis ⁊ inuestatiōis iudei sēp̄ erga vos.
Amicitie v̄o maioris xp̄iani repiunt: xp̄ianoꝝ etenī sacer-
dotes ⁊ p̄sules nō indignātes p̄sumptuose: cū verbū sup̄
pphetā p̄positū audiūt: veritatiq̄ cognoscunt: lachry-
mans ⁊ dicit: **D**e⁹ nos cū illis bonis homib⁹: credētes
nos illis associatur: sume speram⁹. **H**ec ille. **S**tatutis si-
milis ⁊ cōstitutionib⁹ suis aīas n̄as occidere curāt: statu-
entes q̄ si q̄s xp̄ianus creditores xp̄ianos sub eoz domi-
nio vl̄ alibi habeat: ⁊ xp̄z negās se p̄fidi lege subdat: om-
ne illi debitū remittat. **E**t sic vnū ego (nōdū p̄terit ān⁹)

Paulus p: i
m⁹ heremi.

Virgili⁹ ge:
orgicoꝝ. 11.

nouit: quē nobilis certe animi putasses: et ob aliquale cre-
ditū: xpm dñm et deū suū abnegare nō timuit. **Et** vt sce-
lus adderet supra scelus filiū ppriūz similē negare coe-
git. **Tertio** modo cōtra aīam et corpus psecutionē nobis
inferūt infideles: qñ ab illis xpianoz corpa captiuantur:
et anime miserabilē mori cogunt. **Quod** licet ancill' et eos
rū suis discretionē fruētib' multotiēs cōtingat: plurimū
tñ in pueris xpianis captiuis firma intētiōe carētib' eue-
nire psuevit: qui cū bellis capti: et iure gentiū sui effecti:
xpm (quia in infidelitate nutriti) acite negare coguntur.
Quare et saracenoꝝ soldanis singulo fere anno ingētem
xpianoz pueroꝝ multitudinē: qui in circuitu Euxini ma-
ris et paludis meothidos plurimū vendunt: precio emit:
illosq; in sua natiuitate: corpa nō solū possidet:
sed animas captiuat. **Et** quia difficile ac piculosū eēt ar-
gentū a lōginquis ptribus ibidē portare: heu scelus horrē-
dū: a xpianis mercatorib': vt aliqd inde lucrent: et tāti sce-
leris picipes fiat p̄ciū v̄dētib' soluit oportuniū. **Qua-**
re merito in nos venit ira dei: vt bellis quotidie vincāt:
cōculcent: v̄dant: et vt supradiximus sine martyrio mise-
rabiliter nos occidant. **Quod** preuidēs diabol' in **Mo-**
meth lege scribendū curauit: q; eoz exercitus cōtra nos
erit vt turris fortitudinis in circuitu. **Et** xx. ca. **Alchoran**
scribit. **Omnes** incredulos expugnat: sciētes deū timen-
tibus auxiliari. **Vocat** enī illos incredulos qui sue per-
fidie subdunt. **Et** septuagesimo septimo cap'lo deū intro-
ducit loquentem sibi ac dicentem: **Tu** propheta incredu-
los expugnatum et predatum proficiscere: et vt te timeant
egredere. **Ipsi** nanq; iebennam viamq; malaz semper in-
sequuntur. **Persequuntur** ergo nos omnibus modis infi-
deles: et vincimur: nec remedia adhibere curam'. **Sed** illi
qui cruce dñi se opponere cupiūt: nra garrulitate p̄tradi-
cimus. **Dicentes** q; nisi yberimum p̄viderint fructum de-
bent se ab hoc certamē abstinere. **Veluti** nulli charitatis
officia exercere libea t: nisi qui prophético spiritu futura

puiderint: sed certe hūc pphetie spūm docuerūt nos scī
z exēplis z scripturis suis vnde querēdus esset annūcia-
uerūt: inspirauit z illū ipa veritas sine p̄ditōe clamās et
dicēs: **Q**uicūq; p̄fitebit me corā homībus p̄fitebor z ego
eū corā patre meo z angelis s̄ctis ei⁹. **P**recepit z me in-
sup querere p̄rimoz salutē. **D**stēdit dolendū de illis q̄
adiutorio destituti in infidelitatē quotidie dilabunt. **D**e-
gunt etenī z ch̄stiani inter infideles z tota die cū ill ver-
fantur. **P**ozes illorum capiūt: subrepit infidelitas: fidei
nostre subsequitur titubatio. **S**criptū est nanq;: cū puer-
so peruerteris. **E**t nisi sustentent: in d̄nationis baratruz
subito discurrunt. **S**ed quo magis sustentari aut in fide cō-
firmari poterunt: q̄ exemplo z constantia martyris: **L**u-
ius fortitudinē fidei z charitatē non nisi a deo merito p̄-
uenire cognoscent. **Q**uare z fortificabuntur etiam capti-
uorum corda: quozū numerus illic pene est infinit⁹: z sta-
bilitatem assument in fide: qui vt humanius cū d̄sis suis
vivere possint relinquēdam fidē sibīp̄s persuadere in-
cipiunt. **Q**z singulo anno fidē sanctā negare nō dubitant
qui z si virū a secura patria charitate spontanea ductum
aspicerēt: z ob ch̄sti confessionē z veritatis fidei sangui-
nē suū effundere viderēt: cōstantes in fide fuissēt. **E**t ne-
dū q̄ negassent: sed instāte causa mortē potius sustinere
elegissent. **Q**uid nōne plures qui x̄pm d̄m suū turpiter
negauerunt viso hoc martyriū exemplo: territi et confusi
ad fidem sunt reuersi: z quod plus est in eandē ch̄sti no-
minis cōfessionē forti animo pruperunt. **L**ongū esset de
his exempla narrare: cū magnū iā vltra tractatuli nostri
ordinē capitulū peregerimus. **E**t nos ad alia p̄sequēda
trahamur. **Q**ua ī re adūtēdū q̄ nō solū h̄ bona q̄ dixim⁹
exēplo martyris pueniēt: sed sanguinis illi⁹ effusi x̄tute:
qui sanguis tāte est efficacitē z potētē q̄ hec z maiora ab
omnipotentī deo valeat impetrare. **H**am refert **G**rego-
rius dialogorum libro tertio de martyre historiam cui-
us solius sanguis totam fere hispaniam ad catholicam

Gregorius.

fidem reduxit. **C**ū etiam hispaniā oēs vuisigothorū gēs arriane perfidie possiderent: **H**erminigild^o rex filius iuigilch regis vuisigothorū ab arriana herese ad catholicā fidē: reueredissimo episcopo **L**eandro predicante puerus est. **Q**uem pater **A**rrianus vt ad eandē heresem rediret: premisis suadere et minus terrere conatus est. **C**ūq; ille cōstantissime respōderet: nunq; verā fidē quā semel agnouisset se posse relinquere. **F**ratus pater eū priuauit regno: rebusq; omnibus expoliavit. **E**t cū nec sic firmissime mētis virtutē emollire potuisset: in arca illū custodia recludens: collū manusq; illius ferro ligari iussit. **Q**ui sic ligat^o terrenū regnū despiciere: et forti desiderio celeste querere cepit: et tanto sublimius trāseuntis mūdi gloriaz despiciere: q̄to et religatus agnouerat nihil fuisse qd potuit auferri. **A**t supueniente paschali festiuitate: intēpeste noctis silentio: ad eum perfidus pater **A**rrianum episcopum misit: vt ex eius manu sacrilege psecrationis cōmunionē acciperet: quem deo dicatus iuuenis vt debuit exprobrauit. **Q**uod cū pater audiuerit infremuit: statimq; suos apparitores misit: q; constantissimū dei cōfessorē illic vbi iacebat occiderēt. **Q**ui accedentes securē cū in eius cerebro infixissent: vitā corporis abstulerūt. **S**icq; martyris corpus cui nec defuere miracula iure a cūctis fidelibus veneratus fuit. **A**t pfidus pater et paricida: penitentia ductus hoc se fecisse doluit: et cognita vera fide: ad quā timore sue gētis puenire nō meruit superueniēte egritudine defunctus est. **P**ost cuius mortem alius fili^o suus **r**ecardus in regno successit: et non patrē pfidū: s; fratrem martyrem sequens: ab **A**rriane hereseos prauitate conuersus est. **E**t totā vuisigothorū gentē ita ad verā fidem perduxit: vt nullū suo regno militare pmitteret: qui regno dei hostis existere p hereticā pfidiam non timeret. **Q**uare in hec verba concludēs **G**regorius ait: **Q**ua in re considerandū nobis est: quia totū hoc agi nequa q; potuisset si **H**erminigild^o rex / p veritate mortuus non fuisset

Herminigildus.
Liuigildus.
Leander.

Recardus.

Gregorius.

Naz sicut scriptū est : nisi granū frumētī cadens in terra
mortūū fuerit ipsū solū manet: si autē mortuum fuerit
multū fructū auferet: hoc fieri videm⁹ in mēbris: qđ faciū
scimus in capite. **I**n vni⁹ gothorū etem⁹ gēte: vn⁹ est mor
tuus vt multi viuerēt: ⁊ dū vnū granuz fideliter cecidit:
ad obtinēdā fidē animaz seges multa surrexit. **H**ec ille.
Magne igit⁹ potentie est martyris sanguis: qui xpianos
in fide fortificat: a periculis maximis liberat: accrescit et
a lapsu restaurat. **Q**uid plura? **F**idelīū pncipes ad arma
cōtra p̄fidos incitat. **C**onfusionē infidelib⁹ generat: vt tā
tum p̄ fide zelū cernētes (q̄tū fuit tormēta subiisse ⁊ mor
tes) in admirationē p̄mū ⁊ demū in fidei inquisitionē du
cant: quā reperiētes (vt antiquit⁹ p̄tingebat) morti ⁊ ipsi
p̄ tanta veritate se exponere nō formidant. **C**ū ḡ hec ita
sint vt vidisti: quid amplius obstas? dicens **P**aulū eda
masco periculū declinasse: quia lucz minimū v̄ nullū ex
tali agone cognouerat. **Q**đ nō solū nos pro tpe incipien
tis ecclesie potuisse a **P**aulo legitime fieri p̄cedamus: q̄
fidem xpī declarare oportunū pus fuerat. **T**erū ex h̄ eti
am p̄firmam⁹: ne mēdar ip̄a veritas diceret. **N**ā dixerat
dñs de **P**aulo **A**nanie: qm̄ vas electiōis est mihi iste: vt
portet nomē meū corā gētib⁹ ⁊ regib⁹ ⁊ filijs isrl. **E**t aliō
in loco: **P**osui te in lumē gentib⁹ vt sis in salutez vsq; ad
extremū terre. **Q**uid enī tūc ex istis p̄fecerat? nisi q̄ solū
in synagoga damasci xp̄m p̄dicauerat. **E**t si a iudeis subi
to interfectus fuisset: quō tanta mala pro nomine **J**esu
prius sustinuisset: q̄ta vt predixerat dñs oportebat cū pa
ti? **A**ufugit ergo in hierusalē: ibiq; fiducialiter agēs loq;
batur cū gentib⁹ ⁊ disputabat cum grecis: illi autē quere
bant occidere eum: quod cū cognouissent fratres: eadem
vt puto causa deduxerūt **C**esareā. **E**adē de causa eripu
it dominus per angelū suū **P**etrū de manu herodis ⁊ de
omni expectatione plebis iudeoz. **E**t sic propter euange
lium predicandum fiduciā suscipiebant aliquādo a deo.
Un cū **P**aulus esset **C**orinthi: dixit illi dñs nocte p̄ visio

Paulus.
Anania.

Petrus.
Herodes.

nem: **N**oli timere sed loquere et ne taceas: propter quod et
ego sum tecum et nemo apponet tibi ut noceat tibi. **E**t ut rei
huius esse causam predicationem iterum ostenderet: subdit: **A**m-
populus est mihi multus in ciuitate hac. **S**ed cum ulterius
in argumentum Paulum inducis: quod ultro se periculis apud ephe-
sum obtulerit: quia maius animarum lucrum periculo esse prou-
dit: legitime hoc pro posse in tanta re pensandum tibi affir-
mo. **S**ed in admirationem vehementer duco et mente plurimum
cogito: quale vberimum animarum lucrum in eo populi furo-
re prouiderat Paulus. **S**cribit Lucas in actibus apostolorum: quod fa-
cta in Epheso turbatione non minima: et impleta ciuitate confu-
sione: ipse fecerunt uno animo in theatrum raptus **T**imo et
Aristarco: et macedonibus comitibus Pauli: exclamauerunt
(hi scilicet qui commotionem faciebant) dicentes: **M**agna est dia-
na Ephesiorum. **P**aulo autem uolente intrare in populo non
permiserunt discipuli. **A**d quod ergo cogitare poterim? **P**au-
lum in populum se uoluisse inferre? **N**on ut tunc ex peccato pro-
posito morti pro christi honore se exponeret: quam (ut paulo ante
vidimus) zelo predicationis nominis Iesu christi eo tempore uirabat
confortatusque non multum ante fuerit in uisione noctis a chri-
sto dicente: **N**oli timere. **N**on etiam quia uir sapientissimus igno-
rabat in furioso populo nihil iudicij nihil ue recti reperi-
ri posse. **Q**uare animarum lucrum non uideo. **N**ec quemquam libere
recte posse considerare propendo. **N**isi forte dei adiutorio ipse
sensus plene insultum: auctoritate sua et eloquentia succurreribus
posse reprehendere cogitabat: ut clarissimi poete exemplo egis-
set dicentis: **A**c ueluti magno in populo cum sepe coorta est **V**irgilius.
Seditio: seuitque animis ignobile vulgus. **I**amque faces et
saxa uolant: furor arma ministrat. **T**um pietate graue ac
meritis si forte uix que. **C**onspexerunt silerunt: arrectisque auribus
astant. **I**lle regit dictis animos et pectora mulcet. **S**ed dato
tibi quod lucrum animarum magnum ut dicis proficere potuisset. **N**ullum
dicere poteris: quoniam in hac temporis huius spontanea oblatione equa-
le uel maius et nos tibi assignare possim? **S**i gentiliu[m] persuasionem
ad fidem ex illo narrabis. **C**ausam non uideo quare et si inter

infideles istos ille idem vel similis interficeretur nõ ideoz
impleri posset. **Si** christianorũ illorũ qui tũc erãt in fide
firmitudinẽ resultasse dicis: quare ⁊ non istis idẽ hoc tẽ-
pore eueniret? **Si** mentibus hominũ stuporez ex hac sua
spontanea oblatione ille intulisset vt ad vere fidei in qui-
sitionez potuissent inde procedere: quid obstat quando
nunc p publica xpi nominis p̃fessione hoc ideoz eueniat?
Si confusio infidelibus: si alioz apostolorz ad hoc idẽ p̃-
sequendũ incitatio prouenisset: omnia et hoc tpe cõpleri
possent. **Poterat** ergo rectius exemplũ tuum psequi: ac
dicere **Paulũ** semp p̃mptũ ex se quicũq; ⁊ vbi cũq; p̃tigil-
set pro laude ⁊ p̃fessione publica nominis **Iesu xpi** mor-
ti se offerre. **Hec** vnq; nisi zelo p̃dicationis xbi dei: fm q
p **Ananiã** p̃dixerat illi dñs: s̃ p̃timeſcebat. **Quare** feruo-
re aliquãdo in pericula duct⁹ ab alijs: ⁊ p̃dicationis amo-
re magis q̃ a se detinebatur: qui cupiebat quotidie dis-
solui ⁊ esse cũ xpo. **Unde** post mltos agones ⁊ p̃dicatio-
nes magnas: quas iudeis ⁊ gentibus diuersis in locis pe-
gerat: pponens hierosolymaz accedere: scribit **Lucas** q
cum esset in miletho mittẽs ephesuz vocauit maiores na-
tu ecclesie. **Qui** cũ venisset ad eũ ⁊ simul esset: dixit eis:
Vos scitis a p̃ma die qua ingressus sum **Asiã** qualis vo-
bis cũ p omne tempus fuerim fuiens dño cũ omni humili-
tate ⁊ mansuetudine ⁊ lachrymis: ⁊ cũ tẽp̃tatioib⁹ q̃ mihi
acciderunt ex insidijs iudeoz: quõ nihil subtraxerim vo-
bis vtiliũ quominus annunciarẽ vobis: ⁊ docerẽ vos pu-
blice: ⁊ p domos testificans iudeis atq; gentib⁹ penitẽti-
am ⁊ fidem in dñm nrm **Iesum**. **Et** nũc ecce alligat⁹ ego
spiritu vado in hierusalẽ: que in ea ṽtura sũt mihi igno-
rans: nisi q̃ spiritu sanct⁹ p omnes ciuitates p̃testat⁹ mihi
dicens: quã vincula ⁊ tribulationes me manẽt hierosoly-
mis. **Sed** nihil horũ vereor: dũmodo cõsumez cursũ mei:
⁊ ministerium verbi mei qd̃ accepi a dño **Iesu** testificari
euãgelij gratie dei. **Hec** ille. **Ubi** manifeste potes colli-
gere q̃ dũmodo p̃fecisset ministeriũ euãgelij fm q̃ acce-

Ananias.

Lucas.

perat a Iesu: ad periculi locū se itaq; accidere nō formida-
bat. Nā cū venisset ad Cesareā: et ad illū vir quidā pro-
pheta nomine Agabus supueniret tulit: vt scribit similiter
Lucas zonam Pauli: et alligans sibi pedes et manū dixit:
hec dic spū sāct⁹: **Eliz** cui⁹ ē zona sic alligabūt ī hierl'm:
iudei et tradent in manus gentiū. Quod cū audiuissem⁹:
rogabamus nos: et qui loci illius erant: ne ascēderet hie
solymā: tunc respōdit Paulus et dixit: Quid facitis flen-
tes et affligētes cor meū? Ego autē nō solū alligari: sed et
morti in hierusalē paratus suz ppter nomē dñi Iesu. Hec
Lucas. Quid ergo dices amice: nōne et hic se pericul⁹ et
morti sine alia cōditiōne offerre non dubitauit pro nomi-
ne Iesu? Obtulit: et que sibi predixerat ppheta Agabus
libenti animo sustinuit. Nec tamē tantū animaz lucrū ex
illo agone legimus: vel tūc perfecisse: q̄stum tu supra sub
sequendū p̄uidere volebas. Sed ais ex alio capite hoc
tempore huiusmodi spontaneū martyriū: cum hac simpli-
ci nominis christi cōfessione inutile esse: quia nulla pces-
dat predicatio vel ad proximū instructio. Quod licet nō
faciliter tibi admiserim: cum et plures p̄dicauerint: et ne
sic repēte vt dicis interfecti fuerint: tamē qz et hec vt nar-
ras cōtingere possunt: dico q; exemplis: et potissimū ma-
ximo martyrij exemplo etiā predicare possumus. Ad qd
cōsequendū sola christi nominis p̄fessio: et q; nō sub alio
nomine illi saluari possunt: sufficere putam⁹. Nōne inter
cetera q; scripsit Paul⁹ ad Titū: In omnib⁹ inq; teipsū
prebe exemplū bonoz operum: Nōne exempla plus di-
cent q; verba? Plus ex vite quis merito q; ex verbis edi-
ficatur. Qua in re dolorib⁹ et morti corpus suum amore
Iesu christi exponere nou⁹ martyr intendit. Disce ergo
per illi⁹ meritū penas effugere iufemales. Nam laudan-
da est illa Ciceronis sententia: q; felix quicumq; alterius
dolore didicit posse cauere suū. Cōsidera ergo martyris
illius in christi fide constantiā: et nō tuā perdes: sed ma-
gno clauo firmabis. Nā vt ait poeta comicus: Inspicere

Cicero.

Terentius.

**Gregori⁹ na-
zanzenus.**

tanq̄ in speculo vitas hominum iubeo : atq̄ et alijs su-
mere exemplū sibi. **I**deo desiderabat **Gregorius nazan-**
zenus religiosos quosdā sui temporis videre: qui ad exem-
plū (vt inquit) ⁊ cōmotionē melioris vite ceteris omnib⁹
viuunt: legis dei atq̄ euāgelij taciti p̄dicatores. **A**fferret
certe multū x̄borū p̄dicatio concedo. **S**ed si hoc imple-
ri nō p̄ōt: v̄l barbare lingue defectu: v̄l q̄ cū p̄mū aliqd
de x̄pi nomine p̄dicare: aut cōtra eoz p̄fidā legē paz etis-
am loqui cognoscerēt: subito inficiant: debemus ob hoc
charitatem omnino abicere: dei honorē ac primi salutē
negligere? **M**ā dic frater queso: quā aliā p̄dicationē fecit
Clauiculari⁹ **Clauiculari⁹** quando se exuens vestimēta p̄siliuit in sta-
gnū cū alijs xp̄ianis ⁊ dixit: ⁊ ego xp̄ianus sū. **Q**ua pa-
cientia v̄l quas p̄dicationes fremēs cōtra xp̄ianos traia-
Ignatius. **Ignatio** audiuit qm̄ impatori occurrens dixit: et
ego christianus sum. **Q**uid aliud dixisse in sua cōfessioe
Georgius. **Georgiū** legim⁹: q̄ oēs dij gentiū demonia: dñs autē ce-
Adrianus. **Adrianus.** q̄ annorare me cū
Adauctus. **Adauct⁹**: **Q**uid **Antonius.** **Antonius**
⁊ alij quos alio in capitulo nominauim⁹: **Q**uare nec
his p̄tradicare valēs dicis: **C**ladis ad certā mortez. **A**c si
sancti supradicti nō dubitassent de morte: que maiori ro-
manoꝝ edicto omnib⁹ xp̄m p̄sistentib⁹ ⁊ in p̄posito stare
volentib⁹ sine redēptione minabatur: ⁊ tu plusq̄ p̄pheta
Agabus. **Agabus** in his q̄ nescis certitudinē asseris. **S**ed dic mor-
Franciscus. **Franciscus:** qui soldano dicere non dubita-
Soldanus. **Soldanus.** uit q̄ in sua p̄fidia damnari illū necesse erat: ⁊ q̄ sine ba-
ptismo x̄pi saluari nō poterat. **B**ortui fuerūt xij. fratres
socij sui: qui omnibus his fuerūt p̄fetes: ⁊ crudele tūc cō-
tra xp̄ianos edictū soldanus emiserat. **B**ortu⁹ est frater
ille ali⁹ regule sancti **Francisci** q̄ in eoz monasterio mon-
tis syon in hierl̄m auctēticijs scripturis est annotat⁹: q̄ cru-
cem capiēs tpe orationis saracenoꝝ templū vbi orabāt
cōtra eoz p̄stitutiones intrauit: ⁊ in p̄spectu eoz circuens

templū exiuit: qui insolito miraculo stupētes: nec illi qđ
minimum facere tēptauerūt. **O**pemur ergo iusticiā quaz
possumus: et dei et primi charitate incedam⁹: et ipse s̄m sui
placitū nos enutriet. **A**ddebas et tuis verbis antique p̄
secutiōis tpe: vndiq; xp̄ianos disquiri: et tanq; se marty
rio dicatos nec longo tpe euasuros noscētes: parua cau
sa cōciti martyrio se ingerere poterāt. **A**t tu extra locum
p̄secutionis existis. **Q**uis nā te cogit q; ad illos accedas?
Respōdeo: **L**ogit me amor christi et primi: sciēs q; si chri
stū vere esse deū inter illos p̄stear: et q; sine illo saluari
nō possunt: p̄stebit et ipse me corā patre suo et angel' sc̄tis
eius. **N**ec rē nouā pago. **Q**uesiuit antiquit' p̄secutiōis lo
ca **B**onifacius a **R**oma ad tarsum vsq; perueniens: vbi
in christianos persecutio seuebat: et ibi martyrio coro
natus: rursus romani sui serui corpus reportarunt. **S**imi
liter **I**saach syrus vir multa doctrina et sanctitate predi
tus audiens **R**ome contra christianos persecutionem in
nouari: vt et ipse ibidē nomē christi profiteri posset: e sy
ria romam deuenit. **P**er eundem modum seraphicus vir
Franciscus tribus vicibus ad infideles ire temptauit. **S**i
mile plures ex fratribus suis peregerunt. **E**t in fratrum
beati **D**ominici historijs scriptum habetur: q; ab initio s̄c̄i
dationis ordinis ad centum vere durauerit annos: q; om
nium generali eorum synodo: plures reperiebātur ex fra
tribus qui eundi ad infideles licentias impetrabant: et
tu tuis inanibus verbis a tam sancto proposito me reuo
care putas. **D**icebas etenim antiquos martyres compas
sione moueri: q; proximos dilacerari perpenderent: et ipi
quiescerent. **N**ec me vis compassione et charitate illorū
duci qui quotidie vel prauorum conuersatione in fide
debilitantur: vel alijs illecebris ducti miserabiliter chri
stum obliuiscuntur: vel ipsum sponte negarunt vel nega
re aliqua ex causa coacti fuerunt. **L**audas antiquos con
dolētes illi: qui tormentorū patiētia sibi gliaz triplicabāt

Bonifacius.

Iaac.

Franciscus.

Dominicus

Et modernos damnas qui charitate cōmoti: currētes in
baratrū retinere volūt: vel iam delapsos reuocare inten-
dunt. **S**implicitatis hec vident: sed cauendū ne callidita-
tis: vt quod tu ipse imitari nolis: iuste ⁊ sanctissime ope-
rantes tuis verbis damnare procures. **A**ddis et aliam
causā spōtanee oblationis antiquo tpe martyrib⁹ extitit:
se: blasphemā scilicet nominis **J**esu xp̄i: quā sufferre nō
valētes: vt illos proposse increparēt: periculis se expone-
re non dubitabāt. **S**ed respondeo presentib⁹ tēporib⁹ ab
infidelibus nō minus q̄ antiquis blasphematur. **R**epli-
cas: hec me nō audire: vt illo feruore sim p̄cit⁹: q̄ illi cō-
citabant: ex quo ad illos accedēdo sup̄stitionibus vme im-
plicari narras. **S**ed caue ne tu demonibus huiusmodi lo-
quēdo te associes. **U**is nanq; q; si xp̄m quotidie blasphe-
mari scio: q̄uis verba nō audia: patienter ⁊ equo animo
ferā. **D**amnas q; zelo diuino incendio: q; ad illos increpā-
dos accedere cupio: q; opa charitatis exerceo. **S**ed ostē-
dam tibi q; illoꝝ blasphemias quotidie audio: oculis ma-
nifeste video: nec vt tu facere videris fingo me non audi-
re. **Q**uesiui ⁊ reperi **A**lchoran de arabico in latinū egre-
gie ⁊ fideliter traductū. **N**ec difficile fuit cū plures habe-
ant illum ⁊ lego ⁊ p̄lego: nō vt xp̄i blasphemias audia: ⁊
sed vt eoꝝ ineptias ⁊ p̄fidiam: ⁊ cognoscā ⁊ reseller sciāt
me ⁊ alios in sāctissima nostra fide cōfirmem: lego: ⁊ heu
prohdolor: christi blasphemias maximas repio: quas vt
tu etiā audias: ⁊ zelo dei mecūq; in charitate mouearis:
ad illosq; increpandos simul accedamus: ex toto fere **A**-
lchorano collegi. **N**am xij. eius voluminis capitulo ait:
Sciendū quidē eos incredulos esse qui **J**esū **M**arie fili-
um deū esse dicūt. **E**t infra eodē capitulo: **O**mnes quidē
dicentes xp̄m **J**esū **M**arie filiū deū existere: mēdaces et
increduli reperti sunt. **E**t infra eodē capitulo. **X**ps: ma-
rie filius nō est nisi dei nuncius: quē ⁊ plures nunciū p̄de-
cesserūt: materq; sua vera: ⁊ ille vterq; cōmestibilib⁹ ve-
scebant. **E**t xj capitulo pri⁹ dixerat: **S**ūmope qdē cauē

ds: ne lege vfa quid indignū z iniustū proferatis: nec de deo quicq̄ nisi verū dicatis. Et sequit: Iesus Marie fili⁹ dei nūcius suusq; spūs z verbū Marie celit⁹ missum extitit. Et. lxiij. ca. Inducit deū loquētē de Iesu z dicētem: Ille vero nō fuit nisi vir tātū: cui multā bonitatē cōtulimus. Et. xiiij. ca. Inducit deū loquētē ad Iesum: z dicētem: O Iesu Marie fili/tu psuades hominib⁹ vt dei locote matremq; tuā duos dōs habeāt z venerent? Rōdit Iesus: Nolit deus vt ego qd p̄ter verū dicaz. Et si ego protuli tu nosti: qz tu oīm secreta cordiū noscēs mei cordis archanū penetras. Ego vō nequaq; tui. Tu scis itaq; me nil hominib⁹ nisi mādata tua dixisse: scilic; qz te deū meū atq; suū inuocēt z adorēt. Quoz q̄diu tibi placuit testis affui. Nunc aut tu qui es testis oīm: post q̄ ab illis ad te me sublimasti: eoz cognitor existes. Et. xx. ca. inq̄r: Christianos vero dicētes Iesum esse filiū dei nugis assimulātur: confundat deus qui etiā suos sacerdotes atq; pōtūces Iesumq; Marie filiū sibi dños loco dei summētes venerant: cū ipsis p̄ceptū sit nō nisi deū vnū adorare. Et in eodē ca. Nulla fides est increduloz: sed error maximus. Has itaq; vt vidisti xpi blasphemias diabolicus vir ille z plures suo libro inseruit. Has quotidie lego: nec me vis irasci. Non vis me a se exprobandū moueri. Indignaris qz bene operor: qz tu forte nō bene operari intēdis. Sed hec mecum pensa: conuertere ad bonū. Accingere gladio et vna pcedam⁹ ad bellū: qm̄ pro victoria coronas promerebimur eternas.

(Ca. xij.)

De impedimētis retrahētib⁹ nos a martyrio

Quoniam iam multa diabolus adinuenerit: q̄ charitatem nostrā aliquādo tepefaciūt: et martyrii desiderū paulatim a nobis repellunt: que sint illa pordinē enarrabimus: vt his abiectis duce z dñm nrm Iesum xpm sequētes: velut expediti milites nihil aliud q̄ crucis arma feram⁹. Fortis z callid⁹ est hostis noster: qui cū nos alijs onerib⁹ q̄ veris armis defari-